

PAPER DETAILS

TITLE: 19. Yüzyil İngiltere'sinde Shalott Lady'si Betimleri

AUTHORS: Derya ISTANBULLUOGLU

PAGES: 89-106

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1178675>

19. Yüzyıl İngiltere'sinde Shalott Lady'si Betimleri

The Lady of Shalott Imagery in 19th Century England

Derya İstanbulluoğlu¹

*Bu çalışma "19. Yüzyılda Kral Arthur Efsanesi'nin Ele Alınışı ve Görsel Sanatlarda Temsili" başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

Sorumlu yazar/Corresponding author:
Derya İstanbulluoğlu (Doktora Öğrencisi),
İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sanat
Tarihi Bölümü, İstanbul, Türkiye
E-posta: derya.ing@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9862-9074

Başvuru/Submitted: 15.04.2020
Revizyon Talebi/Revision Requested:
23.04.2020
Son Revizyon/Last Revision Received:
26.04.2020
Kabul/Accepted: 27.04.2020
Online Yayın/Published Online: 30.06.2020

Atıf/Citation: İstanbulluoğlu, Derya, "19. Yüzyıl İngiltere'sinde Shalott Lady'si Betimleri". *Sanat Tarihi Yıllığı - Journal of Art History* 29 (2020), 89-106.
<https://doi.org/10.26650/sty.2020.005>

Öz

Gerçekten yaşadığına dair kesin bir delil olmayan ve genelde 5 ya da 6. yüzyıla tarihlendirilen Kral Arthur, muhtemelen bir savaş lideri ya da Kelt soylu bir klan şefiydi. Birçok ülkenin sözlü ve yazılı edebiyatından beslenerek gelişen Kral Arthur Efsanesi'ni bugün en çok bilinen hale getiren Arthur'un Ölümü adlı nesriyle 15. yüzyılda yaşamış olan Sir Thomas Malory'dir. Victoria Dönemi ulusal şairi Lord Alfred Tennyson ise şiirleriyle efsanenin 19. yüzyılda popülerliğini arttırmıştır. Kral Arthur Efsanesi öykülerinden biri olan Shalott Lady'si öyküsü, Victoria Dönemi olarak da bilinen 19. yüzyıl İngiltere'sinde en çok tercih edilen konuların başında gelir. Pre-Raphaelite'ler grubunun özellikle ilgilendiği bir konu olan Shalott Lady'si; cinselliği tabulaştıran Victoria Dönemi toplumsal hiyerarşisinde kadının yerini irdelenmek açısından önemli örneklerden biri olmuştur. Lady, kendisine doğrudan bakmanın yasak olduğu dış dünyaya adım atana dek pasif rolleriyle desteklenen Victoria dönemi ideal kadın tipine uygun biridir. Ancak, yansımalarla yetinmeyip sınırlarını zorlaması onu isyankar yapmıştır. Bu çalışmada öne çıkan Shalott Lady'si betimlerinin dönemin kadın algısı bağlamında nasıl konumlandırıldığı, Victoria Dönemi sonrasında başlayıp dokuz yıl süren Edward Dönemi'nde kadın hakları mücadeleleri sonucu kendine güvenen kadın tipinin oluşması, özellikle Pre-Raphaelite sanatçılarınca ele alınan bu konunun sanat tarihsel açıdan betimsel farklılıkları ve anlamsal boyutları konuları üzerinden değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: Shalott Lady'si, Pre-Raphaelite, Victoria dönemi

ABSTRACT

Arthur, whose true existence has never been finally verified, is thought to have lived in the 5th or 6th centuries, probably as a war leader or a Celtic clan chief. Sir Thomas Malory is the 15th century writer who made the legend of King Arthur most well known with his prose Le Morte Darthur. The national poet of the Victorian Era, Lord Alfred Tennyson, also increased its popularity. In 19th century England The Lady of Shalott was one of the favourite subjects of this legend. This subject, in which the Pre-Raphaelites group was especially interested, has become one of the most important examples of studying the views of women in the Victorian Era's tendency to keep sexuality as a taboo subject. The Lady of Shalott is a proper Victorian woman until she looks out of the window. Not being content with the reflection that she sees in the window makes her rebellious. This study evaluates how this imagery was placed in the

context of women's perception in the Victorian and Edwardian Eras. It also examines the creation of the self-confident woman , explains the descriptive uniqueness of this subject particularly as discussed by the Pre-Raphaelites, and in terms of art history it discusses lexical extent.

Keywords: The Lady of Shalott, Pre-Raphaelite, Victorian era

Giriş

Adını ana karakterinden alan bir Orta Çağ efsanesi olan Kral Arthur Efsanesi, doğduğu zamanda ve topraklarda kalmayarak yüzyıllar içerisinde sözlü gelenekle devam etmiş ve pek çok ülkenin edebiyatından beslenip gelişmiştir. Kral Arthur'un yaşayıp yaşamadığı halen tartışmalı bir konu olsa da Jacques Le Goff'a göre "...Arthur gerçekte var olan ancak tarihten uzaklaşarak efsaneye dönüşen ve hayal dünyasının kurgu kahramanlarına katılan tarihi şahsiyetler gibi gerçek ile düş ve kurgu ile tarih arasında efsanevi kişilere dönüşmüş Orta Çağ kahramanlarının güzel bir örneğidir..."¹ Ancak Arthur'un gerçekten yaşayıp yaşamadığı, bir kral yerine bir savaş lideri olup olmadığı ya da zaman içinde tarihi bir kişiliğe bürünüp bürünmediği tartışılabilir bu tartışmalar Arthur Efsanesi'nin dallanıp budaklanarak Avrupa'nın büyük bölümüne ulaşmasına engel olmamıştır.

Bu çalışma kapsamında ele alınan Shalott Lady'si betimlerinin 19. yy.da Kral Arthur Efsanesi'ne uyanan ilgiyle bağlantılı olarak görsel sanatlarda temsiliyetinin Orta Çağ'dakine benzer bir popülerite kazandığını söyleyebiliriz. Orta Çağ sonrasında giderek önemini kaybeden Kral Arthur Efsanesi, 19. yy.da Orta Çağ'a olan ilginin artışıyla yeniden ilgi odağı olmaya başlar. Efsane, 19. yy.da kazandığı popülerliği *Idylls of The King*, *The Lady of Shalott*² adlı eserleri sayesinde Kral Arthur Efsanesi'ni büyük oranda eski popüleritesine kavuşturan Lord Alfred Tennyson'a (1809-1892) borçludur.

Victoria Dönemi'nde Kadının Durumu

19. yy.da Sanayi Devrimi'nin küresel yayılmasıyla kökten değişikliklerin yaşandığı bir döneme girilmiştir. Sanayi Devrimi'nin felsefi temeli olan pozitivizm; bilimsel, teknolojik ve kültürel değişimleri beraberinde getirmiştir. Liberalizmin bireyselliği ve faydacılığı; kültürel yaşamın kodlarını değiştirerek din, aile, cemaat gibi kavramları yıkmaya başlamış, yerine şehirleşmiş bireylerin faydalarını maksimize etmeyi merkeze almıştır. Bu sebeple Sanayi Devrimi'nin ekonomik koşulları altında ezilen toplum rasyonalizm ve pozitivizmin getirdiği bu yeni düzene karşı Orta Çağ koşullarını yeniden gündeme getirmiş ve rasyonalizmin karşısına romantik düşünceleri koymuştur.

- 1 Jacques Le Goff, **Ortaçağ Kahramanları**, Çev: Füsun Önen Pinard, İstanbul Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2010, s.27.
- 2 Tennyson'ın Arthur Efsanesi ile ilgili ilk şiiri olan *The Lady of Shalott* (1832); ölüm, aşk, yalnızlık, isyan, Orta Çağ gibi temaları barındıran yapısıyla 19. yy. Orta Çağ temalı betimlerde çokça tercih edilen bir konu olmuştur. Sanatçılar genelde şiirin değiştirilmiş versiyonu olan 1842 basımından daha zengin bir tasvir sunan şiirin 1832 basımını tercih etmişlerdir. *The Lady of Shalott* şiirinin kaynağı 14. yy.da yazılan *Donna di Scalotta* adında İtalyanca kısa bir romandır. Şair, Scalotta'yı daha yumuşak bir söyleyişi olduğundan Shalott ile değiştirmiştir. Tennyson bu şiirdeki dokuma, ayna, lanet, nehir ve Camelot gibi bazı öğelerin kendisine ait olduğunu söylemiştir; 1832 ve 1842 basımlarında gitgide *Donna di Scalotta*'dan uzaklaşmıştır. *Donna di Scalotta*, *Racolta di Novelle*'de (1804) yeniden basılan, *Cento Novelle Antiche* diye 13. yy. kısa roman koleksiyonunun birinci volümünde Novella LXXXXI olarak geçer. 1825'te Thomas Roscoe tarafından *Italian Novelists* olarak İngilizce çevirisi yapılmıştır. (Bunun için bkz: David Staines, **Tennyson's Camelot: The Idylls of The King and its Medieval Sources**, Wilfrid Laurier University Press, Waterloo, Ontario, Canada, 1982, s.9.)

19. yy.da İngiltere'nin içinden geçtiği ciddi değişiklikler; modası geçmiş gelenekleri sorgulatırken elbette cinsiyet rollerinin ayrı olduğu püriten, ahlakçı Victoria toplumuna da bulaşacaktı. İngiliz toplumu bir yandan cinselliği veba gibi görürken öte yandan da erotizme büyük bir ilgi duyuyordu. Onlar için evlilik; kadınların erkeğin iktidarını kabul ettiği erkeğin ise bu iktidarını sürdürebilmesini sağlayan bir anlaşmaydı. Coventry Patmore'un (1823-1896) *Angel in the House* (1854-62) şiirindeki gibi kadın; masum, saf, ahlaklı, erdemli olmalıydı. Patmore'un ideal Victoria Dönemi kadın tipinin dışında orta sınıf ahlakçı toplumun hiç onaylamadığı bir de işçi sınıfı kadınları vardı. Onlar; Sanayi Devrimi'yle erkeklerle beraber fabrikalarda, imalathanelerde çalışma imkanı bulan eşit işe eşit ücret alamayan, bunun yanında birçok tacize, tecavüze maruz kalan işçi sınıfı kadınlardı. Toplumun ahlak yapısınca çalışan kadınların orta sınıfın evinde oturan kadınlarından ayrı tutulması gerekliydi. Victoria Dönemi aynı zamanda cinsiyet rollerinde mücadele dönemidir. John Stuart Mill, *The Subjection of Women* adlı kitabı ile dikkatleri köleliğe benzer bir yaşantısı olan Victoria Dönemi kadınlarına çekmeyi başarmıştır. 1839'da *The Custody Act*, 1857'de *The Divorce and Matrimonial Act* gibi kazanımlar artan haklar arasında sayılabilir. Tüm bu değişimler geleneksel kadın-erkek rollerini sorgulatır hale getirmiştir.

19. Yüzyıl İngiltere'sinde Orta Çağ Hayranlığı

Yüzyılın ortalarına doğru Akademi'nin sanat dünyasındaki otoritesine başkaldıran bir grup sanatçı, Akademi'den ayrılmaya karar vermişti. Dante Gabriel Rossetti önderliğinde başlayan Pre-Raphaelite Kardeşliğinin üyeleri teknik bakımdan erken rönesansa, içerik bakımından da Orta Çağ kültürüne hayranlık duyuyordu. Orta Çağ'ın yaratıcı ve ruhsal yoğunluğunun sonraki dönemlerde yitirildiğine inandıkları için konularını bu öyküden seçmişlerdir.³ Sanayileşen dünyalarından kaçıp da geçmişe yüzlerine dönen bu grubun bizim için önemi Kral Arthur Efsanesi'ni ele alan betimlerinin olmasıdır. Sadece kurulduğu grupta kalmayan, süreç içinde başka sanatçıları da etkileyen Pre-Raphaelite ruhu; Arthur Efsanesi'ne dair pek çok öykünün resim repertuarına dahil edilmesine yol açmıştır. 19. yy.da efsaneyi betimleyen sanatçıların esinlendiği kaynakların başında 15.yy.'da yaşamış olan ve 19. yy.da yeniden keşfedilen Sir Thomas Malory'nin *Arthur'un Ölümü* adlı nesir eseri ve Tennyson'ın *Idylls of The King* ve *The Lady of Shalott* adlı eserleri gelir.

19.Yüzyıl İngiltere'sinde Öne Çıkan Shalott Lady'si Betimleri

Efsane, Kral Arthur ile ilgili olmasına karşılık, efsanenin en çok betimlenen karakterleri kadın kahramanlar olmuştur. Bu kadın kahramanlardan biri olan *Shalott Lady'si*, Camelot'a doğru akan bir nehrin ortasında Shalott diye bir adada neden ve nasıl olduğunu bilmediğimiz sebeplerden ötürü bir büyü ile kuleye hapsedilen güzel bir lady ile ilgilidir: Yalnız hapsedildiği kulenin odasında dış dünyaya ait olan tek şey büyümlü görüntüleri olan (the mirror's magic

3 Haz: Simge Özer Pınarbaşı, Volkan Hacıoğlu, Pelin Batu, **Dante Gabriel Rossetti: Yeryüzüne İndirilmiş Gölgeleler**, İstanbul, Artshop, 2018, s.21.

sights) bir aynadır. Pencereden dışarıya bakması yasak olan Lady'nin, bu büyük aynadan yansıyanları görüp dokuduğu bir de duvar halısı vardır. Aynaya bakıp da yansıyanları işleyen Lady dönüp de Camelot'a bakarsa, lanetlenecek ve ölecektir. Ancak bir gün Sir Launcelot'u aynadan görünce aşık olan Lady, dayanamaz ve pencereden dışarıya dönüp bakar ve lanet başlar. Odasında dokuduğu ağ açılır, ayna boydan boya kırılır, bu şekilde kendisinin lanetlenmiş olduğunu anlar. Aşık Lady büyüye rağmen kaleden ayrılmaya karar verir. Kaleden ayrılıp Camelot'a giderken lanetten dolayı ölecektir. Dışarı çıkıp bir kayığı çözer ve pruvasına *The Lady of Shalott* yazar. Sonrasında ise Camelot'a doğru sürüklenen bu kayığa uzanır ve ölüme teslim olur. Şiirin sonunda içinde sürüklendiği kayıkta onu kimse tanımaz.

Pre-Raphaelite sanatçılar *The Lady of Shalott* öyküsünde resimleri için fazlaca ilham bulmuşlardır. Bu öykünün 19. yy.ın yarısı ve 20. yy.ın başı arasında illüstrasyonlar hariç yaklaşık 68 betimi yapılmıştır.⁴

The Lady of Shalott'ı ilk betimleyen sanatçılardan biri olan Elizabeth Siddal (1829-1862), Pre-Raphaelite'lerin modelliğini yapmış, Rossetti ile gerçekleştirdiği mutsuz evliliği sonrası fazla miktarda laudanum alarak intihar etmiş bir sanatçıdır. *Shalott Lady'si* (F.1) adlı kağıt üzerine mürekkepli kalem çalışmasında (şiirde geçtiği üzere Lady'nin şövalyeyi görüp de lanetin başladığı anı seçmiştir.

“...Tepeden baktı Camelot'a.
Ağ uçu gitti ve süzöldü alabildiğine,
Ayna boydan boya kırıldı,
'Lanet yağdı üzerime'
diye bağırdı Shalott Lady'si....”⁵

F. 1: Elizabeth Siddal, *Shalott Lady'si*, 1853, kağıt üzerine mürekkepli kalem, 16.5 x 22.3 cm, Maas Gallery, Londra

Sade betimlenmiş odasında sakın bir şekilde aynadan yansıyanları dokuduğu dokuma tezgahının başında otururken, omuzları üstünden dışarıdaki Sir Launcelot'u gördüğü anı

4 Christine Poulson: *The Quest for the Holy Grail: Arthurian Legend in British Art*, 1840-1920, Oxford, Alden Press, s.179.

5 Alfred Tennyson, *The Complete Works of Alfred Tennyson: Poet Laureate*, New York, R. Worthington, 1878, s.13.

resmetmiştir. Şövalyeye baktığı anda lanet devreye girer. Dokuma tezgahındaki ipler uçuşur ve ayna çatırda. Çatlayan aynada şövalyenin imgesi görülür. Fakat Lady sakindir, telaşa kapılmaz kendi hareketlerini kontrol etmeyi başarır. Odada fazla dekoratif öge yoktur. Pencerenin altındaki komodinin üzerinde çarımha İsa heykelciği görülür. Bu heykelcik muhtemelen Lady'nin sanatçı olarak kendini feda edişinin sembolüdür.⁶ Siddal, çarımhtaki İsa heykelciği ile bu eserine daha dinsel bir boyut kazandırsa da Hristiyanlığın iffeti ve saflığı gibi bir derde sahip değildir.⁷ Dokuma tezgahının üzerindeki kuş özgürlüğün sembolüdür. Siddal'in Lady'si sonucun ölüm olduğunu bilse de pencereden dışarıya doğrudan bakarak pasif bir kurbandan aktif bir kahramana dönüşmüştür. Mitolojide bize tanrıça Minerva'ya meydan okuyan dokuma ustası Arakhne mitini anımsatır.⁸ Gururlu Arakhne, nakış konusunda kendisinin en iyi olduğunu iddia eden kibirli bir genç kızdır. Ölümülere el işlerini öğreten Tanrıça Athena ile yarışacağını her yerde dile getirir. Birçok uyarıya rağmen yarışmada direten Arakhne birinci gelse de tanrıça kızıp onu bir örümceğe çevirir. Prettejohn'a göre, Arakhne, tanrılara karşı geldiği için cezalandırılrsa da Arakhne'nin isyanı önemlidir.⁹ Lady'nin üzerindeki lanetin ilk günahıtan ötürü olduğu da düşünülebilir.¹⁰ Lady'nin kendini toplumdan izole etmesi, sanatçıların yalnızlığı olarak da düşünülebilir. Staines'e göre, *Shalott Lady'si* Tennyson'ın sanatçı olarak doğasının bir izdüşümüdür, Lady hem sanatçının ihtiyacı olan dünyadan yalıtılmışlık arzusunu hem de böyle bir yalıtılmışlığı kişisel olarak reddediş mücadelesini anlatır.¹¹

Lady, geleceği olmayan dünyasında, korku ve özlemle ömür tüketmektedir. Tüm bunlara bir son vermeye artık yarı-gölgeli hayatından bıktığını söyleyip (*I am sick of half-shadows*) dış dünyaya adım atmak istemiştir.¹² Aynanın Lady'ye dış dünyayı göstermesi ve onun da yansıyanları dokuma tezgahında işlemesi Alexander'a göre Platon'un mağara alegorisindeki yansımanın yansımasını akla getirir.¹³ Pratt'a göre Siddal'in bir kadın ve sanatçı olarak varlığı, erkeklerin baskın olduğu Pre-Raphaelite Hareketi'nde Victoria Dönemi değerleriyle çatışmıştır. Siddal'ın sanatsal yeteneğine, bu hareketin erkek sanatçılarınca fazla itibar edilmiyor oluşu *Shalott Lady'si* adlı eserinde kendini kontrol etmeyi başaran, pasif bir bekleyiş yerine tercihini erkeklerin dünyasına girmekten yana kullanan bir kadın kahraman seçen Siddal'ı farklı bir yere taşımıştır. Siddal'ın Lady'si kadın olduğu için yerleştirildiği iç mekan ile Sir Launcelot'un dış

- 6 Paula Hameleers, "A Mystery in Paint and Print: Nineteenth-Century Interpretations of Tennyson's 'The Lady of Shalott'", Universiteit Van Amsterdam, Faculteit der Geesteswetenschappen, Master's Thesis, Amsterdam, 2011, s.6.
- 7 Ashley Pratt, "The Lady of Shalott: Pre-Raphaelite Representations of the Poem by Alfred, Lord Tennyson", *Lycoming*, 2011.
- 8 Sharyn R. Udall, "Between Dream and Shadow: William Holman Hunt's 'Lady of Shalott'", *Woman's Art Journal*, Vol. 11, No:1, İlkbahar-Yaz 1990, s.35; Arakhne miti için bkz: Azra Erhat, *Mitoloji Sözlüğü*, İstanbul, Remzi Kitabevi, 2013, s.50.
- 9 Elizabeth Prettejohn, *The Art of the Pre-Raphaelites*, Princeton University Press, Princeton, 2000, s.226.
- 10 Pratt, *a.g.y.*, s.1-2.
- 11 Staines, *a.g.e.*, s.11.
- 12 Udall, *a.g.y.*, s.34.
- 13 Michael Alexander, *Medievalism: The Middle Ages in Modern England*, North Yorkshire, Yale University Publications, 2007, s.117.

dünyayı temsil etmesi bakımından iki dünya arasındaki mücadelenin izdüşümünü sunmuştur.¹⁴

Pre-Raphaelite Kardeşliğinin kurucularından William Holman Hunt'ın *Shalott Lady'si* öyküsüyle ilgili birden fazla çalışması olmuştur. Bu öyküyle ilgili tüm betimlerinde Tennyson'ın *The Lady of Shalott* adlı şiirinden esinlenen William Holman Hunt, 1850'de yaptığı *Shalott Lady'si* (F.2) adlı kağıt üzerine siyah tebeşir ve mürekkepli kalem çalışmasında lanetin başladığı anı tercih etmiştir.

F. 2: William Holman Hunt, *Shalott Lady'si*, 1850, kağıt üzerine siyah tebeşir ve mürekkepli kalem, 23.5 x 14.2 cm, National Gallery of Victoria, Melbourne, Victoria, Avustralya

Lady, Launcelot'u görüp de pencereden dışarı bakınca o an başlayan lanetten korunmaya çalışırken görülür. Üzerinde uzun ve sade bir elbise ve belinden sarkan bir kuşakla, saçları arkadan toplu şekilde betimlenmiştir. Lady'nin arkasındaki kırık aynadan Launcelot'un imgesi görülür, aynada Launcelot'un Camelot'a doğru at sürüşünü görürüz. Shalott Lady'sinin arkasındaki ayna, aynanın çevresindeki küçük madalyonlar ve bu madalyonların içerisinde Lady'nin yaşamına dair sahne kesitleri fikrini sanatçı, Jan Van Eyck'in *Arnolfinilerin Düğünü* resminden almıştır Lady'nin arkasındaki büyük aynanın çevresini saran bu sekiz tane küçük madalyonda öykünün saat yönünde anlatımı yapılır: Üsttekinde Camelot'un şehir manzarası, sonrasında Lady'nin dokuma tezgahına eğilişi, Lady'nin aynaya bakışı, dördüncü madalyonda atının üzerinde Sir Launcelot'un aynadaki aksi betimlenmiştir. Alttaki madalyon karanlıkta kalır ancak yerini ana sahnedeki lanetin başladığı ana bırakır. Diğer madalyonlarda Shalott Lady'sinin adını kayığın pruvasına yazışı, kayığın Camelot'a doğru sürüklenişi ve son olarak Lady'nin kayıkla Camelot'a varışı görülür.¹⁵

Hunt'ın ikinci eseri ise Tennyson'ın *The Lady of Shalott* şiirinin 1857 basımı için seçtiği *Shalott Lady'si* (F.3) adlı ahşap baskıdır. Hunt'ın 1857'deki eserinde yoğun bir sembolik anlatım

14 Pratt, a.g.y s.13-16.

15 Prettejohn, a.g.e., s.224-225.

görürüz. Lady'nin saçları vahşice dalgalanırken büyük dokuma tezgahı onu kaplamış gibidir. Saçları 1850'deki illüstrasyonundaki gibi bağlı değildir, *dokumanın yüzen ipliklerine eşlik etmek için özgürce salınır*.¹⁶ Lady neredeyse tüm resmi kaplayacak boyuttadır. Aynanın yanında 1850'deki aynı isimli eserinde olan küçük madalyonlar yerine aynanın sağında arkasında hilal ile betimlenmiş, çarmıha geriliş sahnesi görülür. Lady'nin devasa boyutu kadınların yoğun cinsel enerjisinin metaforu olarak yorumlanabilir. Aynı zamanda Hunt, bu devasalıkla kendi öyküsünü, sanatçı otoritesini koymak istemektedir.¹⁷

F. 3: William Holman Hunt, Shalott Lady'si, 1857, ahşap baskı, 9.4 × 8.1 cm, Metropolitan Museum, New York, ABD

Hunt, 1886-1905 yılları arasında bu öyküyü şu an Wadsworth Müzesinde bulunan *Shalott Lady'si* adlı (F.4) büyük bir yağlı boya tablo ile sunmuştur. Çokça yoğun sembol kullandığı bu büyük tablosundan önce, bu konuyu daha küçük bir yağlı boya tabloda denemek ister ve şu anda Manchester Sanat Galerisinde bulunan aynı isimli (F.5) tabloyu yapar. Birbirlerinden çok farklı olmayan, şiirle birebir gitmeyip bağımsız yapıtlara dönüşen bu iki eserde de alegorik imgeler ve semboller bolcadır. Sanatçı, çoğu nesneyi de şiirden alakasız olarak yaratmıştır. Manchester versiyonunda Hunt, İncil ile ilgili sahneler kullanırken, Wadsworth versiyonunda hem İncil ile ilgili hem de mitolojik öğeler kullanır. Manchester versiyonunda aynanın sağında tahtında oturan İsa'yı görürüz, sol tarafında ise Yeni Ahit'te geçen İsa'nın Getsemani Bahçesi'ndeki ızdırabını gösteren İsa Zeytin Dağı'nda sahnesi yer alır. Wadsworth versiyonunda ise aynanın yanlarındaki sahneler değişir: Sağ kısımda Tahtında oturan İsa yerine Herkül Hesperidler Bahçesi'nde adlı sahne, sol kısımda ise İsa Zeytin Dağı'nda yerine Bakire Meryem ve Çocuk İsa geçmiştir. İplerin her yere yayıldığı Lady'nin saçlarının savrulduğu, aynanın çatladığı anlar öykünün en heyecan verici kısımlarıdır. Resmin üst kısımlarında meleklerin ve serafimlerin dizilimi bir kemer oluşturur şekildedir. Resmin alt kısmındaki ılık ile dokuma iplerinin parıltısı birleşir. Sakin ifadeli yüzünün tamamı görünmeyen Lady'nin

16 A.e., s.228.

17 Udall, a.g.y., s.36.

kafası ve tavus kuşu tüylü kıyafeti gölgeler içinde kalmıştır. Uzun elbisesi vücudunu sıkıca sarmıştır. Lady güçlü ve resmin büyük bir bölümünü kaplar şekilde sahneye kocaman yerleştirilmiştir. Model, sanatçının karısıdır. Resimdeki nesnelerin anlamları izleyiciyi birçok soruyla baş başa bırakmıştır: ikonalar, süsenler, sfenks biçimli kaide üzerinde bir lamba, güvercinler, dağınık çiçekler, çiçekli vazo, kırmızı renkli eteği, çıplak ayağı, parlak rengarenk yün topları.¹⁸ Resimde bir tane kadın figürünün yılan başlı bir figüre basarken betimlenişi Adem ve Havva'ya bir göndermedir ve de Havva'nın Adem'i baştan çıkarışı Lady'nin günahkar rolü ile desteklenmiştir. Jan Van Eyck'ın *Arnolfinilerin Düğünü*'nden ilham alan sanatçı, ayakkabıları odanın ve yaptığı işin kutsallığı mahiyetinde Lady'nin ayağından çıkarılmış gösterir. Aynı zamanda ayakkabıların yanındaki süsenler Lady'nin bekaretine istinaden betimlenmiş olup, yerlere saçılmış olması da Lady'nin Launcelot'a olan aşkı uğruna bekaretini ve saflığını umursamayıp harekete geçmesini simgeler.

F. 4: William Holman Hunt, Shalott Lady'si, 1886-1905, pano üzerine yağlı boya, 44.4 x 34.1 cm, Manchester Art Gallery, Manchester, İngiltere

F. 5: William Holman Hunt, Shalott Lady'si, 1886-1905, tuval üzerine yağlı boya, 187.9 x 146 cm, Wadsworth Athenaeum Museum, Hartford, Connecticut, ABD

18 Murial Whitaker, *The Legends of King Arthur in Art*, Great Britain, St. Edmundsbury Press Ltd, 1995, s.213-214.

Dinsel itikadı güçlü olan Hunt, Manchester versiyonunda Tahtında Oturan İsa ve Wadsworth versiyonunda kullandığı Bakire Meryem ve Çocuk İsa imgeleriyle Lady arasında bir zıtlık yaratmak istemiştir: İsa, insanlığın kurtuluşu için kendini feda ederken, ya da Meryem tüm alçak gönüllülüğüyle kaderine razı bir halde gösterilmişken; Lady, dünyevi isteklerinden ötürü kaderine razı gelmeyip iyi bir Hristiyan olmayı tercih etmemiştir. Lady'nin Launcelot için ölümü tercih etmesi dinsel bir bakireliğin olduğu bir yaşamı reddetmesi olarak düşünülmelidir.¹⁹

Odadaki uçuşan nesneler, büyük bir hareketin coşkunluğu kadar Lady'nin iç dünyasının da sözcüsü görevindedirler. Ayna, kişinin kendisinin yansımalarının sembolüken, kırılması ise yeni bir kimliğin ortaya çıkması anlamına gelir.²⁰

Zasempa'ya göre, Hunt'ın Lady'sinin dokuması ona karşı savaşı gibidir, sanki o iplerden kurtulmaya çalışırken, kendisi de içine hapsolür. Bir örümcek ağına benzeyen dokuma tezgahının içinde yılankavi vücudu ile iplerini çözmeye çalıştıkça onlar tarafından daha fazla sarmalanır. Saçlarının şekli ve vücudunun hareketi değişiklik yapmanın ne kadar zor olduğunu gösterir. Kaslı ve güçlüdür, çünkü geçmek istediği dünya ekstra güç gerektiren bir yerdir.²¹

Hunt'ın kullandığı çember dokuma tezgahı, devamlılığı ve birlikteliği ima etmektedir. Dokuma tezgahıyla Lady, aklımıza mitolojideki Ulysses'in karısı Penelope'yi getirir. Penelope, kocasının dönüşünü bekleyen gündüz dokuduklarını geceden sabaha dek çözen bir karakterdir. Kocasını gidince ona göz diken taliplileri birbiri ardına gelmektedir, Penelope de olası bir aldatmaya karşın gece gündüz kendini dokumaya vermiştir.²² Resimde bir de şehvet ve saygınlığın göstergesi olarak boğa ve aslanın çarpıştığı sahne yer almaktadır. Sahnenin yukarısındaki melekler, gezegenleri temsil ederken sağ üstteki imge muhtemelen masumlüğün ve saflığın tanrıçası Astraea'ya gönderme yapar.²³ Roland Barthes'e göre dokumacı sadece dokuma yapan değildir, aynı zamanda metin yazandır.²⁴

Lady'nın başta güre ve dağınık saçları olmak üzere şehvani duruşu uyandıran cinselliğine bir göndermedir.²⁵ Launcelot'a olan arzusu sebebiyle hapsedildiği kuleden çıkmak isteyişi, bu arzusunu bastırmak yerine yaşamayı tercih edişi, cinselliği bir hastalık gibi gören Victoria toplumu için tehlikeli bir durum yaratmaktadır. Onlar, bu isyankarlığı imge üzerinden bile cezalandırmaktadırlar, nitekim tutucu şair Tennyson'ın da bu anlayışla Lady'yi dokuduğunu bilmekteyiz. Victoria toplumu evdeki meleği yüceltirken, cinselliği yaşamış kadını çığnemiştir.²⁶

19 Pratt , a.y., s.3.

20 A.y., s.2.

21 Marek Zasempa, "The Pre-Raphaelite Brotherhood: Painting Versus Poetry", University of Silesia, PhD Thesis, Katowice, s.108.

22 Udall, a.g.y., s.34-36.

23 Roger Wiehe, "Sir Gawain, Sir Lancelot, The Pre Raphaelite Brotherhood and Tennyson", Ed. Liana de Girolami Cheney, *Pre-Raphaelitism and Medievalism in The Arts*, New York The Edwin Mellen Press, 1992, s.88.

24 Udall, a.g.y., s.35.

25 A.y., s.109-110.

26 Jessica Webb, "Why Women Fell: Representing the Sexual Lapse in Mid-Victorian Art (1850-65)", *Gender: Power and Authority*, No: 9, s.1.

Yine bu toplumda cinsel arzuya yönelik herhangi bir şey delilikle bağdaştırılır. En iyi çözüm fahişeleri saygın kadınlara dönüştürebilecek bir programdan geçebilecekleri bir hastaneye kapatmaktır. Ahlakın hijyenle bağdaştırıldığı bu yüzyılda kadınlar evlerinin temizliğinden, sağlığından sorumludurlar, dolayısıyla toplumdaki kirlilik, “ahlaken” yozlaşmanın sebebi fahişelerdir. Lady vasıtasıyla toplumsal olarak yüklenen rollerine karşı gelip, günah işlemeye niyetlenen kadınlara da ölü Lady üzerinden bir uyarı sunulmuştur.

Pre-Raphaelite Grubu sanatçılarından Dante Gabriel Rossetti, Tennyson’ın *The Lady of Shalott* şiirinin 1857 basımındaki illüstrasyonu için *Shalott Lady’si* (F.6) adlı kağıt üzerine ahşap baskı çalışmasında bu konuyu seçer. Bu eserinde Launcelot olarak William Morris’i seçen sanatçı onu ölü Lady’nin üzerine eğilmiş bakar durumdayken resmetmiştir. Sanatçı, diğer temsillerinden farklı olarak, şiirin son bölümünü tercih etmiştir. Sanatçı, şiirin şu dizelerini resmetmiştir:

“...İskelede çıkmışlardı
Şövalye, kasabalı, lord ve hanım
Kayığın pruvasında okudular adını,
Shalott Lady’si
Kim bu? Ne işi var burada?
Yakındaki ışıklı sarayın soylu, mutlu sesleri sustu;
Korkudan haç çıkardılar,
Camelot’taki tüm şövalyeler:
Fakat Launcelot, bir süreliğine düşüncelere daldı
Ve dedi ki: ‘Güzel bir yüzü var...’²⁷

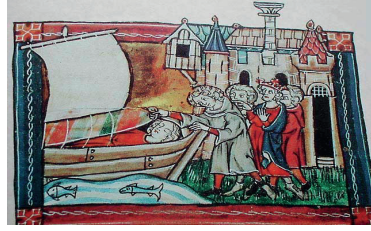

F. 6: Dante Gabriel Rossetti, *Shalott Lady’si*, 1857, kağıt üzerine ahşap baskı, 9.3 × 8 cm, Museum of Fine Arts, Boston, ABD

İşığın da ön plana çıkarmasıyla, Launcelot peleriniyle sahnenin büyük bir bölümünü kaplamıştır. Gözleri gölgede kalan Lady, izleyiciye dönük şekilde kayıkta uzanmıştır ve gövdesi sıkışmış, ayakları ise gösterilmemiştir. Pelerinli Launcelot’un çevresinde Lady’yi görmek isteyen kişiler, sanatçının favori öğeleri kuğular ve kandiller bulunur.

27 Tennyson, a.g.e., s.14.

Bu eserin bir kaynağı da 14. yy.a tarihlenen *Göl'ün Lancelot'ı* adlı bir minyatürdür (F.7).²⁸ Layard'a göre sahnedeki en doyurucu kısım ise kısaltılarak, merdivenlerde kayığa eğilmiş dururken gösterilen Launcelot ve meraklı bakışlarıyla arkadan beliren saraylı bir gençtir.²⁹

F. 7: Anonim, *Göl'ün Lancelot'ı*, 14. yy., Minyatür, British Library, Londra

Bu öykünün birkaç farklı versiyonunu betimleyen John William Waterhouse'ın 1888'de yaptığı *Shalott Lady'si* (F.8) yağlı boya tablosu bu konuda en bilinen resimlerindendir. Tennyson'ın *The Lady of Shalott* şiirini kaynak alan sanatçı Lady'yi, Camelot'a doğru ölüme doğru sürüklenirken betimlemiştir. Lady, Orta Çağ'a ait uzun kollu; saflığı ve bekareti simgeleyen beyaz elbisesiyle sakin bir halde kayıkta oturur şekilde gösterilirken sadece kendisi değil su üzerinde adeta her şey sürüklenir durumdadır. Yumuşak ton kullanımı, doğanın melankolik atmosferi, loş ışık, sessiz bir sonbaharın ölü yaprakları, kırılmış kamışlar, nehre bıraktığı zincir, kayığın pruvasında sadece biri yanan üç kandil ve çarpmıha gerilmiş İsa imgesi Lady'ye son yolculuğunda eşlik etmektedir. Atmosfer karamsardır, ağzı hafif aralık olarak resmedilen Lady son şarkısını mırıldanır. Sanatsal başarısının temsili olan dokuması kayıkta asılı durmaktadır.³⁰ Dokumadaki iki küçük sahnenin birinde kendisinin Camelot'a kayıktaki yolculuğu ve ikincisinde başka şövalyelerle Sir Launcelot'un betimlendiği sahne yer alır.

F. 8: John William Waterhouse, *Shalott Lady'si*, 1888, tuval üzerine yağlı boya, 153 x 200 cm, Tate Britain, Londra, İngiltere

28 Hameleers, a.g.y., s.11.

29 Georges Simeon Layard: *Tennyson and His Pre-Raphaelite Illustrators: A Book About Book*, London, Elliot Stock, 1894. s.6.

30 Zasempa, a.g.y., s.109.

Kayıktaki çarpmıha gerilmiş İsa, Lady'nin kendini aşk için feda edişinin göstergesidir. Rachel Barnes'e göre, Waterhouse, bu resimdeki atmosferik manzarayı Fransız natüralizminden yola çıkıp yapar ve özellikle Fransız natüralist Jules Bastien Lepage'den (1848-1884) etkilenmiştir.³¹ Waterhouse; kıyıdaki çimenlere, zambaklara, Lady'nin saçlarına uyguladığı empresyonist dokunuşlar ile belli belirsiz bir hareket katarak tüm dikkatleri figüre çekmiştir. Bu sayede ressam, şiirin gizemli yönünü ortaya çıkarmayı başarmıştır.³² William Holman Hunt'ın şehvetli, vahşi Lady'si yerine büyük bir mutsuzluk hali olan masum bir Lady görürüz.

William Maw Egley, *Shalott Lady'si* (F.9) adlı yağlı boya resminde Shalott'ı kapatıldığı kulede pencereden dışarı bakarken sakin bir halde betimlemiştir. Dış dünyayı gördüğü aynasından atının üzerinde Launcelot yansır. Sanatçı, dokuma tezgahı, şaşaalı mobilyalar, çok bölmeli pencereleri ile farklı bir bakış açısı sunmaktadır.

F. 9: William Maw Egley, *Shalott Lady'si*, 1858, tuval üzerine yağlı boya, 88 x 100.7 cm, Sheffield City Art Galleries, İngiltere

Pre-Raphaelite Grubu sanatçılarından bir hayli etkilenen John La Farge, 1862 civarı yaptığı *Shalott Lady'si* (F.10) tablosunda kahverengi kızıl siyah tonlarıyla matem havasını derinleştirmiştir. Gün batımının kızılıyla ışık kaynağı sağladığı Lady'si kayıkta çoktan ölmüştür. İssız bir nehrin ortasında yüzen kayık dışında öyküye dair başka bir detay yer almamaktadır.

F. 10: John La Farge, *Shalott Lady'si*, yak. 1862, tuval üzerine yağlı boya, 20.48x35.84 cm, The New Britain Museum of American Art

31 Rachel Barnes, *Waterhouse: The Modern Pre-Raphaelite*, London, Tradewinds Ltd., 2009, s.9.

32 Hameleers, *a.g.y.*, s.27, 31.

Aynı isimli (F.11) bir başka tablo da Walter Crane'e (1845-1915) aittir. 1862 tarihli tablosu John La Farge'ın betimi gibi karamsar bir atmosfer taşır. Sık ağaçlık ve sazlıklarla çevrelenmiş nehrin ortasında kırık beyaz uzun elbisesiyle Lady solgun yüzüyle ölmüş izlenimini verir. Masum yüzüyle Lady izleyicide derin bir acıma duygusu uyandırır.

F. 11: Walter Crane, Shalott Lady'si, 1862, tuval üzerine yağlı boya, 24.1 x 29.2 cm, Yale Center for British Art, ABD

Arthur Hughes'un yağlı boya eseri *Shalott Lady'si* (F.12) ise kayıkta Camelot'a doğru sürüklenirken kasabalıların ölüsüyle karşılaşış korktukları ve şaşırdıkları anı gösterir. Lady izleyiciye dönük betimlenmiştir. Sahne güneşli bir günde akan bir nehir, çimenler, sazlıklar, söğüt ağaçları ile bezenmiştir. Ölmek üzere olan Lady'nin ağzı hafif aralık belki de son şarkısını fısıldamaktadır. Nehirde çıplak ağaçların, sazlıkların gölgesinde sürüklenen bu genç kızın Camelot'a doğru sürüklendiğine ya da Shalott'tan geldiğine dair bir emare yoktur. Öyle ki insan bu kıza ne olduğunu merak etmeden duramaz.³³

F. 12: Arthur Hughes, Shalott Lady'si, 1873, tuval üzerine yağlı boya, 32.5 x 53.2 cm, National Gallery of Art Museum, Londra

1800'ler fotoğraf makinesi gelişimine de tanıklık etmiştir. Kral Arthur ve efsanelerine dair ilk sanat fotoğrafçılarından Henry Peach Robinson (1830-1901) *Shalott Lady'si* (F.13) adlı eseri ile bir örnek sunmuştur. John Everett Millais'nin *Ophelia*'sına benzer şekilde fotoğraflanan sahnede zambaklar, bitkiler, ağaçlar parlayan suda yansır.

33 Hameleers, a.g.y., s.12.

F. 13: Henry Peach Robinson, Shalott Lady's, 1861, albüm baskı 30.4 x 50.8 cm, The Royal Photographic Society, Bath, İngiltere

Kadınların haklı özgürlük mücadelesini destekleyen Sidney Harold Meteyard (1868-1947) Birmingham Arts and Crafts Grubu üyesidir. Tennyson'ın *The Lady of Shalott* şiirinden esinlenen sanatçı, şiirde geçen Lady'nin 'yarı-gölgelerden bıktım' sözlerini söylediği anı betimlemeyi seçmiştir. *Yarı-Gölgelerden Bıktım Dedi Shalott Lady'si* adlı yağlı boya eserinin (F.14) diğer Shalott Lady'si betimlerinden farklı olarak tenselliği yaşamak için duyduğu stres vurgusu yerine Lady'nin oturduğu koltukta kendine güvenir ve erotik bir poza sahip olduğu gözlerden kaçmaz. Elbisesinin yumuşak kumaşı vücudunun şeklini ortaya sererken kafasının bir yana yönelmişliği, resmin gölgeleriyle zıtlık gösteren boynunun narin beyaz tenini açığa vurur. Gözleri bir rüyada gibiymişçesine kapalıdır ve bize bakmaz, bu da onu hem ulaşılmaz hem de savunmasız bir hale getirir.³⁴ Victoria Dönemi Shalott Lady'si imgelerindeki saf ve gizemli temsillerinden farklı olarak Meteyard'ın bu resminin modernliğe geçiş dönemi olan Edward Dönemi kodlarına uyduğu fark edilir. Korsesiz, günün modasına uygun olarak yüksek bel kıyafetiyle Lady, ilerici düşünce ve kadın özgürlüğü mücadelesinin etkilerini sunmaktadır.

F. 14: Sidney Harold Meteyard, Yarı-Gölgelerden Bıktım Dedi Shalott Lady'si, 1913, tuval üzerine yağlı boya, 76 x 114 cm, Özel Koleksiyon

34 Erin Frauenhofer, "Men vs. Women: Illustrating 'The Lady of Shalott'", Boston University, 2003. <http://www.victorianweb.org/authors/tennyson/frauenhofer.html>, 23.01.2018.

Sonuç

19.yy. İngiltere'sinde Shalott Lady'si betimleri daha önce farklı araştırmacılar tarafından Victoria Dönemi'nin toplumsal özellikleri de gözetilerek sanat tarihsel açıdan çalışılmış olsa da 19.yy. İngiltere'sinde bu konunun ele alındığı betimlerin derinlemesine tartışılmamış olması bu yazının yazılmasının sebebidir. Bu çalışmada 19. yy.da Shalott Lady'si ile ilgili betimlerin daha bütünsel ele alınması amaçlanmıştır. Bunun dışında Shalott Lady'si ile ilgili Türkçe yayınlara oldukça az rastlanır, var olan yayınlarda ise çoğunlukla belli başlı betimlerin değerlendirilmesi üzerinden bir çalışma yapılmıştır. Bu anlamda Shalott Lady 'si betimlerinin biçimsel ve anlamsal boyutu 19. yy. Victoria Dönemi toplumsal düzeninde kadının yeri göz önünde bulundurularak bu yazının ana motifini oluşturmuştur.

Kral Arthur Efsanesi; yüzyıllar içerisinde birçok romana, vakayinameye, şiire, resme vb. konu olmuştur. Aydınlanma Dönemi'ne dek giderek önemini yitiren bu Orta Çağ efsanesi; Orta Çağ ruhunu yeniden canlandıran İngiliz romantik sanatçılarınca tekrar gün yüzüne çıkarılmıştır. Daha çok 19.yy. Victoria Dönemi romantik sanatçıları olan Pre-Raphaelite sanatçılarca ele alınan Shalott Lady'si betimleri, Kral Arthur Efsanesi'ne dair betimler arasında en çok tercih edilen konuların başında gelir.

19. yy. Victoria Dönemi toplumu püriten, ahlakçı bir toplumdur. Cinsiyet rollerinin kesin bir şekilde ayrıldığı bu sistemde kadınlardan evde ailesinin ihtiyaçlarını karşılaması beklenirken, dış dünya erkekler aitti. Shalott Lady'si de 19. yy. Victoria Dönemi ahlak anlayışına uygun olarak odasına kapatılmıştır ve dış dünyaya bakması bile yasaktır. Çünkü, odada kaldığı sürece erkek cinsiyeti için bir tehlike arz etmez. Hem Tennyson'ın *The Lady of Shalott* şiirinde Lady'ye geleneksel rolüne uymadığı için sonucu ölümle biten bir yazgı konulması hem de bu şiiri kaynak olarak alan bazı sanatçıların betimlerinde karşılaştığımız aynı yazgı, bu betim üzerinden kadınlara gösterilen bir tehdit unsuru içermesi ihtimalini aklımıza getirmektedir. Biçimsel ve anlamsal boyutlarıyla ele alınan *Shalott Lady'si* betimleri dönemin kadın anlayışına bir ayna tutmaktadır. William Holman Hunt, bu konuyu birden fazla ele almıştır, örneğin *Shalott Lady'si* adlı 1857 tarihli eserinde ya da aynı isme sahip yağlı boya betimlerinde, Lady'yi yoğun bir sembolik anlatım içerisinde, dağılan saçlar, uçuşan ipler gibi motiflerle oldukça hareketli bir imge yaratırken aynı zamanda uyanan cinselliğinin ve şehvetin de bir izdüşümünü sunmaktadır; hem model hem de kadın sanatçı olan Elizabeth Siddal'ın, *Shalott Lady'si* adlı kağıt üzerine mürekkepli kalem çalışmasında ise, Hunt'ın yansıttığının aksine Lady'yi gayet sade bir odada ve abartısız bir kıyafet içinde görürüz. Siddal da öykünün en çarpıcı anını yani Lady'nin şövalyeyi gördüğü anı yansıtırsa da Siddal'ın Lady'si sakın bir haldedir ve imgenin yansıdığı aynaya değil de direk olarak pencereden dışarı bakmayı tercih etmiştir. Dante Gabriel Rossetti, *Shalott Lady'si* eserinde bu konuya dair diğer temsillerden farklı olarak Launcelot'u ölü olan Lady'nin üzerine eğilmiş şekilde bakarken ele almıştır. Kaderine razı gelmeyip hayatına son veren bu masum figürün işlendiği bu betimin yine başka bir örneğini de Arthur Hughes sunar. *Shalott Lady'si* adlı tablosunda kayıkta Lady'nin ölü bedenini gören köylü

kadınların endişeli bakışları fark edilir. Saflığın, masumiyetin temsiliyetini sunan beyaz elbisesi içindeki Lady'nin ölü bedenini betimleyen sanatçılardan olan Walter Crane ve John La Farge, *Shalott Lady'si* adlı tablolarında oldukça karamsar bir atmosfer seçmişlerdir. Issız bir nehrin ortasında sürüklenen John William Waterhouse'ın masum Lady'si ise Kral Arthur'un sarayına yaklaşırken son şarkısını fısıldamaktadır. Bu resimde, gençliğin ölümle yakınlığının verdiği rahatsızlık yoğun bir şekilde duyumsanır. Elizabeth Siddal gibi Lady'yi sakın bir halde gösteren William Maw Egley, *Shalott Lady'si* adlı resminde genç kızın hapsedildiği odayı kalabalık bir biçimde betimlemiştir. Victoria Dönemi'nin baskıcı dünyası yerine 1901-1910 tarihleri arasında Kraliçe Victoria'nın oğlu olan Prens 7. Edward'ın tahta geçmesiyle daha az baskıcı, moral konularda daha yumuşak bir döneme geçilmiştir. Edward Dönemi'nde özellikle kadın hakları, eşitlik için mücadelenin fazlaşması ve bir önceki dönem olan Victoria Dönemi'nin aksine kadınların daha fazla hak elde etmesi mümkün olmuştur. Bu bağlamda Meteyard'ın kendine güvenen beden halini değerlendirdiğimizde dönemin daha özgürlükçü ve mücadeleci kadın tipini yansıttığını söyleyebiliriz.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynakça/References

- Alexander, Michael, **Medievalism: The Middle Ages in Modern England**, North Yorkshire, Yale University P., 2007.
- Barnes, Rachel, **Waterhouse: The Modern Pre-Raphaelite**, London, Tradewinds Ltd., 2009.
- Erhat, Azra, **Mitoloji Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2003. Frauenhofer, Erin, "Men vs. Women: Illustrating 'The Lady of Shalott'", Boston University, 2003. <http://www.victorianweb.org/authors/tennyson/frauenhofer.html>, 23.01.2018.
- Goff, Jacques Le, **Ortaçağ Kahramanları**, Çev: Füsün Önen Pinard, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2010.
- Hameleers, Paula, **A Mystery in paint and Print: Nineteenth Century Interpretations of Tennyson's 'The Lady of Shalott'**, Universiteit Van Amsterdam, Faculteit der Geesteswetenschappen, Master of Arts T., Amsterdam2011.
- Layard, Georges Somes, **Tennyson and His Pre-Raphaelite Illustrators: A Book About Book**, London, Elliot Stock, 1894.
- Marek, Zasempa, **The Pre-Raphaelite Brotherhood: Painting Versus Poetry**, University of Silesia, Degree of PhD.
- Murray, Christopher John, **Encyclopedia of The Romantic Era, 1760-1850 Volume 2**, Taylor & Francis Group, New York, London, 2004.

- Pınarbaşı, Simge Özer, Hacıoğlu, Volkan, Pelin, Batu, **Dante Gabriel Rossetti: Veryüzüne İndirilmiş Gölgeler**, Artshop, İstanbul, 2018.
- Poulson, Christine, **The Quest for the Holy Grail: Arthurian Legend in British Art, 1840-1920**, Oxford, Alden P., 1999
- Pratt, Ashley, “The Lady of Shalott: Pre-Raphaelite Representations of the Poem by Alfred, Lord Tennyson”, **Lycoming**, 2011.
- Prettejohn, Elizabeth, **The Art of the Pre-Raphaelites**, Princeton, Princeton University Press, 2000.
- Roger Wiehe, “Sir Gawain, Sir Lancelot, The Pre Raphaelite Brotherhood and Tennyson”, **Pre-Raphaelitism and Medievalism in The Arts**, Ed. Liana de Girolami Cheney, New York The Edwin Mellen Press, 1992.
- Staines, David, **Tennyson's Camelot: The Idylls of The King and Its Medieval Sources**, Wilfrid Laurier University Press, Waterloo, Ontario, Canada, 1982.
- Tennyson, Alfred, **The Complete Works of Alfred Tennyson: Poet Laureate**, New York, R. Worthington, 1878.
- Udall, Sharyn R., Between Dream and Shadow: William Holman Hunt's ‘Lady of Shalott’”, **Woman's Art Journal**, Vol. 11, No: 1, İlkbahar-Yaz 1990.
- Webb, Jessica, “Why Women Fell: Representing the Sexual Lapse in Mid-Victorian Art (1850-65)”, **Gender: Power and Authority**, No: 9.
- Whitaker, Murial, **The Legends of King Arthur in Art**, Great Britain, St. Edmundsbury Press Ltd, 1995.